

ש"ת ר"ל ר

דיני קידוש--ס' רעא

1. מנהג ישראל תורה הוא

א) **כתב** בש"ה הק' (הו"ד נכ"ל היטב סימן ש"ו) דכשמנקה סבירו בשנת לא יאמר לו כדרך שאומר בחול כגון כפרה טבא' אלא יאמר שנת שלום או שנת טוב לקיים זכור את יום השבת, והנה בהגהות רעק"א נסימן זה מסופק דאפשר כנר מקיים בזה מלוא קידוש מה"מ, ועיין בטעמי המנהגים אות חכ"ח שהביא מספר קרבן עני בשם הרה"ק מוהרי"ל **מראודיל ז"ע** דבלינה איכא טעם נוסף לומר שנתא טבא' ולא לילה טובה כנהוג בימות החול, דבשנת אין לילה כלל כי כולו אור ולכך לא כתיב ג"כ בשנת יהי ערב יהי בוקר לפי שליל שנת מאיר יותר מימי השבת ולא שייך לקרואו בשם ערב ע"כ אנו מומרים בשב"ק הזמר ב"ה יום יום פי' יום שכולו יום ולא לילה ע"כ.

2. משנה ברורה סימן רעא ס"ק ב

ומ"מ מהנכוו לקרות ק"ש מקודם אם מסתפק שבבחי"נ לא קראה בזמנה

3. ב"ח שם

ב) ואחד אנשים ונשים חייבים בקידוש היום. ח"ל הכל כי ויאלר הרי"ש ז"ל ואפילו להוציא אחרים ידי חובתם שאין יודעין לקדש עכ"ל ומבילו ב"י וספק ק"ש בלחן ערוך (כ"ג) אבל גב מגילה סימן מרפ"ט כמב בלחן ערוך (ס"ג) ים אומרים שהגמים אין מוציאות את האנשים וכו' על פי דברי ה"ג שהביא רבינו ל"ב בס' הסולק על פירוש רש"י שכמב שהנשים מוציאות את האנשים, ומימה שגלן פסק כפירוש רש"י שהבילו בספר כל טו והפסקים פושרין זה את זה דנראה דאין לחלק בין קידוש למגילה, ולפע"ד נראה עיקר להחמיר בקידוש כמו במגילה שאין הנשים מוציאות לאנשים וכן ראוהו **שכמב מהרש"ל** (בהגהותיו למור סי' מרפט):

4. ס"ז אורח חיים סימן רעא ס"ק ב

(ב) ומוציאות את האנשים כו'. - אף על גב דבסלי תרפ"ט פסק בש"ע כבה"ג דאין נשים מוציאות אנשים במקרא מגילה אף ע"ג שהם חייבות במקרא מגילה לא דמו לכאן דבמגילה יש דיעות דאין לנשים לברך על מקרא מגילה אלא על משמע מגילה כמ"ש שם ב"י ע"כ בדאי לא נכוו שלכתחלה יוציאו האנשים משא"כ כאן הכל מודים שאין חילוק כלל בין אנשים לנשים ע"כ שפיר מוציאות אותם ורש"ל ומור"ח ד"ל פסקו גם כאן דאין מוציאות כמו במגילה ואין זה מוכרח כלל.

5. משנה ברורה סימן רעא ס"ק ד

(ד) ומוציאות את האנשים - וכן הסכימו הט"ז ומ"א והגר"א וש"א ומ"מ יש להחמיר לכתחלה שלא תוציא אשה אנשים שאינם מבני ביתה דזילא מילתא [א"ר דה"ח]:

6. משנה ברורה סימן רעא ס"ק ה

(ה) הואיל וחייבות וכו' - ולכן יכולה להוציא אפילו היא כבר יצאת ידי קידוש וכמו באיש לקמן בסימן רע"ג ס"ד דלענין קידוש אנשים ונשים שוין. ודע דכשאחד מוציא לתבירו ידי קידוש צריך לכיין להוציאו והשומע צריך לכיין לצאת לכן מהנכון שיזכיר בעה"ב לבני ביתו שיכוונו לצאת

ל.ב. המקדש צריך לכוון לצאת בעצמו, וכן גם להוציא את השוכעים, והשומעים צריכים לכוון לצאת בקידוש של המקדש (קנה), וישמעו היטב את כל דבריו, מתחילת הקידוש ועד סופו (קנה), ועיין להלן סעיפים לו ו-לט. ומן הנכון שהמקדש יהיה

7. ש"כ מולב

אח בני ביתו שיכוונו לצאת (קנה). ומה טוב אם השומעים יסתכלו בסידור בשעת קידוש (קנה).

8. רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה ד קידוש (קנה).

עיקר הקידוש בלילה, אם לא קידש בלילה בין בשוגג בין במזיד מקדש והולך כל היום כולו, ואם לא הבדיל בלילה מבדיל למחר ומבדיל והולך עד סוף ג יום שלישי, אבל אינו מברך על האור אלא בליל מוצאי ד שבת בלבד.

9. יש"ש גיטין דנא

1. .. ומעתה לר' קורא תנך על בני עמי אע קודם שומר שנת פליטת סכרים בזה ויהי כקל צניעותם להסות קצרות צדק לקצות כרז לאל וחסידים בסעודה בליל שנת זמרי תבטלין וקצרות צדק ולוחלים בליל שנת דגים עונים סתא עיקר הסעודה בעליו סכרוד וצדק בסעודה שמריה מוי מיוו סטוי סקעדות ואלו לריים לכנל סענה צדק. יומי מוסים כבוד יום סתא עיקר. ופיוס עמדי על דעמי אזא נדכתי בעלמי סלא לאכול דני בליל שנת סתא דנכ מסוד ווסקים ולוכל לר' אוח' צדק ולו חסידו יעשו בליל שנת כוס מועלים לא יסו לקפדות סמית סיס צה דגים. ונספק כל כחני קינן י"ז סלכתי בזה עיין סס:

10. ערך השולחן אורח חיים סימן רע"א סעיף ט

1. ולענין ד נראה ללמד זכות דלכן פירשו רש"י ורשב"ם לענין מין הרבה ומיני מגדים כמ"ש ולמה לא פירשו סתם לענין מאכלים טובים דמיני מגדים היינו פירות כדכתיב פרי מגדים משום דזהו וודאי דמאכלים שא"א להיות ביום כמו בלילה כמו דגים חמים או מרק ובשר חם שבהכרח כשנשארים על יום מחר יתקלקלו מהטעם הקודם דהא זהו עיבוד צורה שבקדשים פשיטא שאין לנו להניח מלאכות בלילה מפני שא"א כן למחר וא"כ פת חטים לא נאכל בלילה שחרבה טוב הפת בלילה יותר מביום כידוע אלא שזה וודאי לא צותה תורה לבלי לאכול בלילה מפני שאין למחר כיוצא בזה ולכן פירשו לענין מין ופירות דלא יתקלקלו עד למחר בזה כבוד יום קודם ולכן דגים חמים 6 שהעולם מתבבים אותם יותר מן קרים וזה א"א להיות ביום לכן אנו אוכלים זה בלילה וכן מרק חם וטוב וכנגד זה אנו מטמינים בתנור על למחר מאכלים שצריכים הרבה הצטמקות וכן הקוג"ל לכבוד יום ושפיר עבדי עמא קדישא

11. פסקי תשובות עמ' מה

סעודה שניה דשבת הוא העיקר

1. א. סעי' ג', שו"ע: כבוד היום קודם לכבוד לילה היינו בשאר צרכי סעודה. יש' הכוכיחים לאלו הנוהגים כשמקדימים לגמור תפילה שב"ק בכוקר, ונוטלים ידים ואוכלים סעודה ארעית כדרך שאוכלים בימיה"ח בכוקר, ומכוונים בזה לסעודה יום שב"ק, ולאחר הצות מהפללים כנחה גדולה ואוכלים סעודה גדולה בדגים ובשר וחמין וכו' ומכוונים בזה לצאת י"ח סעודה שלישיית, שמהפכין העיקר לטפל, ולא אריך לעשות כן, דסעודה שניה דשבת הוא עיקר, וסעודה ג' טפילה לו.

2

16. שמ"ב ע"ב

1 (ב) אסור לטעום כלום. כתב בשו"ע הרב (רע"א סי"ט) דמשהגיע ביהשמי"ש שנתקדש היום מספק או אם התפלל ערבית מבעוד יום אסור לטעום. ומבואר מזה דביהשמי"ש אסור בטעימה אפילו לא התפלל עדיין. ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' לג - ח"ב סי' יא) כתב להצדיק מנהג הצדיקים שנהגו לטעום מהתבשילין. טועמיה חיים זכר"י כמשיב הארז"ל והם טועמין בביהשמי"ש שאין 6 כאן איסור דדוקא בודאי חשיכה אסור ולא בביהשמי"ש ומסתייע שם מדברי המהרש"ק (רע"א סק"י) וכן מגמרא סוכה (דף מו:) אי איתרמי ליה סעודה יושב בביהשמי"ש וכיון דמותר סעידת קבע בביהשמי"ש של יו"ט אציג דיש חילוק בין יו"ט לשבת דשבת קובע למעשר ולא יו"ט מ"מ יש לומר דבשבת עכ"ס סעיפה מותר בביהשמי"ש.

17. טור אורח חיים סימן רע"א

1 ומ"מ אין מביאין אותו לפניו אלא עד אחר הקדוש כדי שיהא ניכר שבא לכבוד שבת הילכך אם הביאוהו קודם הקדוש פורס עליו מפה כאילו אינו כאן ומקדש ומסיר המפה וכתבו התוספות (שבת ק"ט ב) דדוקא בימיהם שהיו להם שלחנות קטנים כל אחד שלחט לפניו ולא היה עליהם טורח להפסיק ולחביא השלחן אחר הקדוש אבל לדין ששלחנות שלנו גדולים וטורח להביאם אחר הקדוש ולהפסיק בין קידוש לסעודה נוהגין להביאם לכתחלה קודם הקדוש ולפרוס מפה ולקדש ובירושלמי קאמר שלא יראה הפת בושתו פירוש שהוא מוקדם בפסוק והיה ראוי להקדימו בברכה ומקדימין בברכת היין ואני שמעתי טעם לעשות זכר למן שהיה מונח כמו בקופסא טל למעלה 6 וטל למטה וזכר לזה נותנין מפה תחת הפת ואחרת על גביו.

18. ט"ז אורח חיים סימן רע"א ס"ק יב

יב) פרוסה - בטור בשם ירושלמי שלא יראה הפת בשתו שאין מקדשין עליו אלא על היין ולפ"ז אם מקדש על הפת א"צ לכסות עליו מפה אבל לטעם אחר שכ' הטור וז"ל ואני שמעתי טעם לעשות זכר למן שהי' מונח בקופסא טל למעלה וטל למטה עכ"ל ממילא גם במקדש על הפת צריך לכסות במפה וכן אנו נוהגין:

19. מגן אברהם סימן רע"א ס"ק כ

כ פרוסה - שאם היה מגולה צריך להקדימו כמ"ש סי' רצ"ט ס"ט דקדחם ליין ולכן מכסוהו ולפ"ז מיד כשבירך בפנה"ג רשאי לגלותו אבל לפי הטעם דתייתי הסעודה ביקרא דשבת' לא יגלוהו עד אחר הקדוש וכמ"ש ס"ד:

20. ערוך השולחן אורח חיים סימן רע"א סעיף כב

1 צריך שתהיה מפה על השלחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על הפת וכן המנהג בכל תפוצות ישראל ומעריכין זה מבעוד יום ובזמן הש"ס שאכלו על שולחנות קטנים ולפני כל אחד היה שלחן היו מעריכים על השלחן שעמד במקום אחר ואחר הקדוש היו מביאים השלחן לפניו ולא היו צריכים לכסות הפת אבל עכשיו שהשלחן גדול ועומד תמיד במקום האכילה והחלות מוכרחים להיות על השלחן בעת הקדוש כי היכי דתיהוי הסעודה בעת הקדוש שאזוהו יקרא דשבתא ולכן בהכרח לשום על החלות מפה כדי שלא יראה הפת בושתו שאין מקדשין עליו ולפ"ז לאחר קידוש יוכל להסיר המפה אבל הטור כתב עוד טעם שזוהו זכר למן שהיה מכוסה מלמעלה ומלמטה ולפ"ז צריכה 6 המפה להיות עד אחר המוציא וכן המנהג ויש שמביאין החלות לאחר קידוש וזה אינו מספיק רק לטעם שלא יראה הפת בושתו ואין נכון לעשות כן וגם במקדש על הפת צריך להיות כן:

21. חזרה בשש"כ מויקבה

1
(נכה) שר"ח רבנות אפרים ח"א ארי"ח סי' ר, ומצוי הדבר בקידוש שעורכים
בבית הכנסת בשבת בבוקר אחרי התפילה, ומיני מונות מונחים על השולחן שיש
לכסותם. ושמעתי מהגרש"ז איערבך שליט"א, דמי שאינו חושב לטעם כהיין של
המקדש, אינו חייב לכסות את המונות שלו. דאי מטעם שלא יראה הפת בושחו,
זה שייך רק למברך ולשוחים, והרמ"ן למן שייך ג"כ רק בלחם-משנה ולא במונות.
ואילו הטעם דכי היכי דתיית סעודה ביקרא דשבתא (פסחים ק ב תוד"ה שאין). הוא רק
בקידוש של הלילה ולא בקידוש של היום שמברכים רק בפה"ג, עכ"ל.

22. נפש חרב עם קנה-ט

1
/ עתוסי פסחים (ק:) ד"ה שאין בשם השאילתות, שעיקר הטעם
ההלכתי שאין מניחים את החלות שעל השלחן מגולות בשעת הקידוש
הוא, כי היכי דתיית סעודתא ביקרא דשבתא. [ואידך בי טעמים, שלא
יראה הפת בושחו, וזכר למן, הם טעמים עפ"י אגדה.] ולפי"ז אמר רבנו
שנכון להחמיר בזה לגבי כל המאכלים (המילון), והדג, והירקות וכו'.
6 ואף בסעודה שניה שבשבת בבקר ג"כ, אף שיש מקום לדון ולהסתפק
בזה, מכל מקום מן הנכון להחמיר אף או בזה. וביאור ענין זה, דכמו
שאסור לאכול קודם קידוש, כמו"כ אסור אפילו להתחיל את הסעודה
קודם הקידוש, והנחת האוכלין על השלחן היא התחלת הסעודה.

23. שש"כ מויקבה, חזרה שם

כה. צריך לכסות את החלות כמפה נקיה (קט"ז). גם אם אינו מקדש על היין אלא
על החלות. או אפילו רק על פרוסת לחם (ק"ז). ויש נוהגים שפורסים מפה גם מחמת
לחלות (ק"ח). מלבד מפה השולחן (ק"ט), ושחתיינה החלות מכוסות עד אחרי קידוש
וברכת "המוציא" (קכ).
קט"ז עיין תהליך סי' רצ"א סי' ק"ג, ובשו"ת באר משה ח"ג סי' קל"ד (ב) מכואר.
דבעינן דוקא מפה לבנה, דומיא דמן שהיה לבן. ושמעתי מהגרש"ז איערבך שליט"א,
דגם מפה שקופה בשם כיטוי נקראת, ואין בזה חשש שהפת רואה בושחו, כיון שהעיקר
הוא שהלחם יהיה מכוסה.

24. מנהג ישראל תורה עם עו

והנהגה נ"ה המנהג פשוט שלא לכסות המנות, וכן כמעט נמוספות חיים
(על הח"א כלל ו' ס"ק ט"ז). אמנם בני טעמא דהגם דלא שייך
הטעם דטשא דאין עושין קידוש בסעודה שלישיית, אבל עוד שייך הטעמים
דמיית הסעודה ביקרא דשבתא, חזר למן.

25. שולחו ערוך אורח חיים סימן רעא סעיף י

מקדש (מב) על כוס מלא יין (מג) שלא יהיה פגום, וטעון (מד) כל מה שטעון כוס של בהמ"ז, (מה) כא יג - ואומר ויכלו מעומד, ואח"כ אומר בפה"ג ואח"כ קידוש. הגה: ויכל לעמוד בשעת הקידוש. (מו) ויחד טוב לישב (כל ב) ויחזיק לישב (פז) אף בשעה שאומר ויכלו, רק כשמתחילין עומדין קצת לכבוד השם כב כי מתחילין עם הששי ויכלו השמים ונרמו השם ב"ה וכשמתחיל (מח) כג יתן עיניו בנרות (מחירל ושכל טוב), ובשעת הקידוש בסוס של מרת, וכן נראה לי. (נט) על סימן קפ"ג סעיף ד.

26. משנה בנרות סימן רעא ס"ק מב

(מב) על כוס מלא - דמס של קידוש והבדלה הוא בכלל שאר כוס של ברכה דצריך שיחיה מלא וכו"ל בסימן קפ"ג ס"ב בהג"ה ואם אינו מלא ואין לו כוס אחר לערות בתוכו מותר לקדש עליו כיון שיש שיעור רביעית בחייו שבתוכו וכדמוכח לקמיה בסעיף י"א:

27. שולחו ערוך אורח חיים סימן קפב סעיף ו

(כט) י יכולין לתקן כוס פגום ע"י שיוסיפו מעט יין, ואפילו על ידי שיוסיפו עליו (ל) יא מים (לא) מיתקן.

28. משנה בנרות סימן קפב ס"ק ל

ולא דוקא במים דה"ה בשאר משקין [א"ר]:

29. ש"ת אגרות משה אורח חיים ח"ג סימן לט

בדבר כוסות מנייר אם כשר לקידוש י"ב ניסן תשכ"ת. מע"כ ידידי הנכבד מר ר' אריה ליב באבינס שליט"א.

הנה בדבר כוס לקידוש אם רשאי לעשות על כוס שנעשה מנייר שהוא כלי רק לשעה שמע אשר אסרתי, אמת חדבר דהא התוספות מפרשים בברכות דף נ' ד"ה מתיים וכן בשבת דף ע"ו כתבו זה בד"ה כדי בשם בני נרבנא דחי שטאמר בהדברים הצריכים בכוס של ברכה הוא שיחיה הכוס גופו כלי שלם ואיפסק כן בש"ע /א"ח/ סימן קפ"ג סעיף ג', וכתב המג"א סק"ה דאפילו נשבר רק בסיס שלמעלה נמו פסול אף שגוף הכוס שלם, וכוס של קידוש טעון כל מה שטעון כוס של בהמ"ז כדאיתא /א"ח/ בסימן רע"א סעיף י', אלמא דבעינן שיחיה הכוס נאה שרק כוס כזה כשר לבהמ"ז ולקידוש, ורואה אני שכוס של נייר שהוא רק לשעה על פעם זה לבד הוא עוד גרוע דאין לו שום חשיבות שודאי אינו ראוי לבהמ"ז ולקידוש. אך כשליכא כוס אחר אולי יש להקל. ידיו המברכו בתג כשר ושמה, משה פיינשטיין.

30. ש"ת ציץ אליעזר חלק יב סימן כג

ואחר בקשת המחלה אינני רואה בסיס לאיסורו, ואין הנדונים שוים כלל ועיקר, דחתם הרי עשוי היה מתחילה עם בסיס, ולכן כשנשבר ממנו לאחר מיכן פסולו בזה משום שבור ולא נקרא תו חי כפי יצירתו, וכפי שמסבירים התוס' בעירובין ד' כ"ט ע"ב ד"ה כדי ופסחים ד' ק"ח ע"ב ד"ה שתאן וב"ב ד' צ"ז ע"ב ד"ה עד, דשייך חי בכוס וכן מיתה כדאמרינן גבייהו שבירתן זו היא מיתתן ע"ש, מה שלא שייך זה בכוסות נייר שכך הוא תחילת יצירתם, וחזא חי כפי היותו ולא נחסר ממנו כלום, ועייתי בגוף דברי המהר"ל ה' סעודה, שממש הוא מקור דינו של המג"א, וראיתי שכתוב כן בהדיא שטעם פקדוקו בנשבר הבסיס היה מפני שתו שם שבור עליו, וטוען, דצריך הכוס להיות חי בלי שבירה דשבירת כלים זו היא מיתתו, ועל כן פקפק גם על נשבר בסיסו שלמטה כשם שפקפק בנפגם ונשבר קצת בשפתו, בטענתו דמאי אולמי האי מהאי, יע"ש, וכ"כ גם בשו"ר כנה"ג בא"ח עיי"ש. וא"כ כ"ז לא שייך בכגון כוסות נייר דנידוננו שלא נחסר מהם כלום והמה שפיר בבראנת חי כפי תחילת היותם וכנ"ז. ואין ממילא כל פקפק מלקדש או להבדיל עליהם.

(ב) ובס' אחד ממחברי זמנינו נקרא בשם שרגא המאיר סי' נ"ה ראיתי שדן על כוסות נייר אם כשרים לנט"י לסעודה,

ומתברר חס' כ' לומר שרק בשנת הדין גדול יש להחזיר, ומביא שאבל הגאון מפאפא כתב לו שמתר גם לכתחילה דכיון שנעשו לשתות בהם בסעודה מה בכך שהם מנייר ובאול עד שמשליכין אותן אחר הסעודה סוף סוף לשם כך נעשו, ומעיר עליו מחבר חס' מדברי הרמב"ם בפ"ה ה"ז מכלים דמשמע משם שאם משליכין אותו אחר הסעודה לא הוי כלי, וכן מביא מגאב"ד מסאטמאר שאמר שאין לעשות קידוש בהן דכיון דמשליכין אותם לאחר שתי לא הוי כלי ע"ש.

ולדעתי הצדק עם הגאון מפאפא, ואין כל ראי' מחזיקי דהרמב"ם בפ"ה דכלים ה"ז, דבשם המדובר על קרן שמשתמש בה באקראי ומשליכה, באופן שאין כל הוכחה לפי המבנה שלה שעשויה לשמש כלי, ובכל זאת גם שם מסיים שאבל אם חישב עליה מקבלת טומאה, ומשאל' בנידונו בכוסות נייר שמתחילת עשייתם עשויים בצורה כזאת, ולשם כך, שישתמשו בהם לשתיה, ולמעשה ראיים חמה להיות קיימים ועומדים לכמה וכמה שתיות, ורק מפני שחמה בזול משליכים אותם ע"פ רוב לאחר שתיה, בכל כגון דא נראה דבדאי שם כלי עליהם הן בגלל שעשויים ככלים והן בגלל שיש גם תחילת מחשבה לכך שמחני אפילו בקרו.

(ג) והוכחה ברורה ומפורשת לכך יש לביא מדברי הרמב"ם בפ"ב מכלים ה"א שפוסק וז"ל: העושה כלי קיבול מ"מ הרי זה מקבל טומאה בכל שהוא מן התורה ואין לכלי קיבול שיעור והוא שיעשה דבר של קיימא שאפשר שיעמוד כיצד העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל או מן הנייר אע"פ שאין הנייר מקבל טומאה או מקליפת הרימון והגאון והאלון אפילו חקקים התינוקות למד בהן את העפר או שהתקנים לכף המאזנים הרי אלו מקבלים טומאה ה"בשים שחקקו וקטן יש להן מעשה אע"פ שאין להם מחשבת, אבל העושה כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת ה"בשים שחקקו למד בהן וכל כיוצא בהן הרי הן טהורין לפי שא"א שיעמדו אלא זמן מועט עכ"ל. הרי לנו מפורש יוצא מדברי הרמב"ם דכלי - מנייר מקרי של קיימא ואפילו אם הותקנו כלי כזה מנייר ותינוקות שאין להם מחשבה ולשם צורך משתמם למד בהן עפר או לשם סף מאזנים נחשבים שפיר לכלי ומקבלים טומאה מפני שיש להן מעשה, ולא קובע כלל מה שזולים הם ובראי משליכים אותם לאחר מיכן, היות וכשלעצמם ראיים להותקים, ולא מתא מכלל זה אלא דבר ששלעצמו אינו מתקיים והולך ומתפרס כעשיית כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת ה"בשים.

וא"כ דון מינה לכוסות - נייר של נידונו אשר עשויים מתחילה לשם כך וראויים כשלעצמם להותקים, ועושים תיזוק לכך שיתקיימו ע"י משיחתם בפרפין וכדומה, ושותים בהם אפילו חמים ונשארים קיימים, שבראי חבירו שמתר לקדש או להבדיל בהם, וכן ליטול בהם נטילת ידים לסעודה, ולא משנה כלל מה שאין נזחרים בהן לקיימם בגלל זה שאפשר לקנותם בזול, דהעיקר בזה מה שבעצם ראיים חמה להשתמש בהם הרבה פעמים ושם כלי עליהם, ומה שעל הכוס שם חי ושלם עליו.

31. שש"כ מזוג

(א) שם, ועין שרית באר משה ח"ג סי' נה ח"יה
 סי' נה, שמחיר בשעת הדחק, ובשוית צ"ח אליעזר ח"יב סי' כג מחיר אין לכתחילה.
 ושמתני מהגרי"ז אורח"ב שליט"א, דנראה דכוסות כאלה שמתורין לכן, וגם אנשים חסודים משתמשים בהם בסעודות חשובות, אין להקפיד ביותר אם אין כוס אחרת, עכ"ל.

32. באר משה נגה, ה"מב

נשאלתי אי נכון הדבר לעשות קידוש על יין בכוסות יין שרף מנייר (בראנפן-קאפס) או מניילאן או פלעסטיק, או ליסול הידים בהם, מאחר שהדרך שמשליכין אותן תיכף אחר הסעודה היינו אחר שנשתמשו בו.
 השבתי לכתחלה בודאי אינו נכון דאין כבוד לעשות קידוש בכלי שתיכף ומיד תרקנו לאשפה, אבל לעיקר הלכה אין לאסור, ולנסות ידים כשרים הם.

33. משנה ברורה סימן רע"א ס"ק מד

(מד) כל מה שטעון וכו' - היינו שיהיה הכוס שלם ויהיה מודח היטב מבפנים ומבחוץ וכל שאר דברים הנוכר

לעיל בסימן קפ"ג לענין כוס בהמ"ז:

34. בראשית פרק א פסוק לא

וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בקר יום הששי:

35. בראשית פרק ב פסוק א

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם:

36. ערך השולחן אורח חיים סימן רעא סעיף כה

והנה תיבות יום הששי הם סוף פסוק דירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי ולכן יש נהגו לומר בלחש כל הפסוק הזה ומתחילין מן יום הששי בקול רם והטעם כדי שלא תחיה התחלה באמצע פסוק ונכון הוא:

37. שר' נתנ' סופר חלק א (א"ח) סימן י

והם דברנו ג"כ שיש מפקפקים על מה שנוהגין להתחיל קידוש ליל שבת קודש בויהי ערב ויהי בקר יום הששי והוא באמצע הפסוק, ואמרתי לישב המנהג כי ברצונם להתחיל יום הששי מפני צירוף שם הוי' שבראשי תיבות יום הששי ויכלו השמים, ולא נכון להתחיל יום הששי שאין בו משמעות של כלום /כלות/ יום הששי ויכלו השמים וע"כ לצרוף ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, מה תאמר היה להתחיל תחילת הקרא וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. לא נכון להתחיל בליל ש"ק בזה מפני דרשות חר"ל טוב מאד זה תמות [על ב"ד סוף פרשה ט'] והשתא דלא אפשר באופן אחר שרי למפקס קרא, כנלע"ד לישב המנהג:

38. נשמת אדם ח"ב

וע"כ צ"ל דדוקא בדרך קריאת פסוקים אסור, אבל בדרך תפילה מותר

39. תשובות והנהגות ד"מ

והנהגה דנו הפוסקים בקידוש ליל שבת שאומרים "ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי", היאך שרי להפסיק בפסוק ד"ירא א' את כל אשר עשה והנה טוב מאד", הלוא כל פסוק דלא פסקיה משה אגן לא פסקינן, ולפי דברינו ניחא, דהכא אינו קורא לשם פסוק אלא לעורר בנוסח הקידוש שהמנוחה יום בפני עצמו, וע"כ מתחיל "ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי", ולא נתכוין בזה לקרוא פסוק מה"ת אלא לפרש מעלת השבת, כה"ג שרי ולא צריך להביא תחילת הפסוק, מאחר שאינו שייך להענין שצריך כלל. מיהו יש שמרדקין להתחיל בקידוש ליל שבת מתחילת הפסוק וירא א' את כל אשר עשה וגו'.

40. רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ו הלכה יב

כל זמן שיכנס לישב בסוכה כל שבעה מברך ק קודם שישב אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה, ובלילי יום טוב הראשון מברך על הסוכה ואחר כך מברך על ר הזמן, ומסדר כל הברכות על ש הכוס, נמצא מקדש מעומד ומברך לישב בסוכה ויושב ואחר כך מברך על הזמן, וכזה היה מנהג רבותי ורובני ספרד לקדש מעומד ת בליל ראשון של חג הסוכות כמו שבארנו. +/חשנת הראב"ד/ מברך קודם שישב אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה. א"א לא דייק. חשנת הראב"ד/ וכזה היה מנהג רבותי ורובני ספרד לקדש מעומד. א"א מנהג מקומות לא היה מעולם כזה, והטעם כי הישיבה אינה אלא על דעת האכילה וכל זמן שאינו אוכל,

8

48. משנה ברורה סימן רע"א ס"ק סו

(סו) דהיינו וכו' - ר"ל ולא בעינן שיהא מלא פיו ממש משני הצדדים:

49. ביאור הלכה סימן רע"א ד"ה - צריך לשתות

• צריך לשתות וכו' כמלא לוגמיו - ואפילו בדיעבד הוא לעכובא כדאיתא בגמרא והאי דנקט לישנא דלכתחלה נראה דבא לאשמועינן דאפילו לכתחלה די בזה ולא בעינן שישתה כל הכוס כמו לקמן לענין ד' כוסות בסימן תע"ב ס"ט באחרונים שם בשם התוספות והטעם כמו שכתב הב"ח שם ע"ש וכן מוכח בפסחים ק"ז ע"א בברייתא שם מטעמת יין כל שהוא ר' יוסי ב"ר יהודה אמר מלא לוגמיו משמע דהכל אלכתחלה קאי:

50. משנה ברורה סימן רע"א ס"ק סח

ודע דשיעור רביעית הוא כמעט מלא שתי קליפות מביצה בינונית של תרנגולת והוא שיעור ביצה ומחצה עם הקליפה דלוג הוא ששה ביצים כדאיתא בגמרא וממילא רביעית הלוג הוא ביצה וחצי [מ"א ופמ"ג בסי' ר"י ובח"י הלכות פסח וש"א] ויש מחמירין מאד בענין השיעורין וחזקתו דהביצים נתקטנו בזמנינו למחצית ממה שהיה בימי הגמרא וע"כ שיעור רביעית הוא בכפלים וכו' נ"מ מזה לענין כזית מצה דהוא כחצי ביצה כמבואר בסי' תפ"ז ועיין בבה"ל מה שכתבנו בענין זה דנכון לחוש לדבריהם לענין קידוש של לילה ועכ"פ יראה לכתחלה שיחזיק הכוס כשני ביצים וחשתיה אף שהכוס גדול די שישתה כמלא לוגמיו דידיה. ודע עוד דהשיעור של מלא לוגמיו צריך לשתות בלי הפסק תרבה בעתים דחייב שלא ישתה מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה יותר מכדי שתיית רביעית ועכ"פ לא יפסיק זמן רב כדי אכילת פרס ואם הפסיק בכדי אכילת פרס אף בדיעבד לא יצא וצריך לזוהר בזה כשמקדש בשחרית על י"ש שאז מצוי להכשל בזה:

51. שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"א סעיף יד

אם לא טעם המקדש, וטעם (סט) אחד מהמסובין כמלא לוגמיו (מי מלא פיו), יצא; (ע) ואין שתיית שנים מצטרפת למלא לוגמיו, ומ"מ מצוה מן המובחר (עא) ל >וי< שיטעמו כולם. • וי"א (עב) דכיון שבין כולם טעמו כמלא לוגמיו יצא, דשתיית כולם מצטרפת לכשיעור. והגאונים סוברים • שאם לא טעם המקדש לא יצא, וראוי (עג) לחוש לדבריהם; (עד) >ית< דוקא בקידוש, אבל בשאר דברים הטעונים כוס מרדים הגאונים דסגי בטעימת אחר.

52. משנה ברורה סימן רע"א ס"ק עא

(עא) שיטעמו כולם - היינו טעימה בעלמא וא"צ מלא לוגמיו רק לאחד וכתב המג"א דמי שיש לו יין מעט מוטב שיטעמו אחד כשיעור והמסובין לא יטעמו כלל כדי שישאר הנותן למחר לקידוש או להבדלה:

53. שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"א סעיף טו

קידש, וקודם שיטעמו (עה) לא הפסיק בדיבור, חוזר ומברך בפה"ג (עו) ואין צריך לחזור ולקדש. • וה"ה >יט< אם (כג) נשפך הכוס קודם שיטעמו ממנו, לב יביא כוס אחר (עז) ומברך עליו בפה"ג, (עה) וא"צ לחזור (עט) ולקדש.

54. משנה ברורה סימן רע"א ס"ק עו

(עו) ומברך עליו - דעל אותו הכוס לא היה דעתו מתחלה ואם היה דעתו בתחלה בשעת ברכה לשתות יין יותר א"צ לברך בפה"ג אלא ישתה תיכף כוס אחר בלא ברכה ובלבד שלא יפסיק בדיבור שלא מענין הקידוש:

(10)

55. שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"א סעיף טז

(פ) לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש אם הם זקוקים לכוסו, שופך ממנו לכוסות שבידם ריקנים (פ"א) או פגומים; [כ"ג] אבל אם היו להם כוסות יין שאינם פגומים רשאים לשתות קודם שישתה המקדש.

56. שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"א סעיף יז

א"צ לשפוך מכוס המקדש לכוסות יין שלפני המסובין, א"כ היו פגומים (פ"ב) שאז צריך לשפוך לכל כוס וכוס, (פ"ג) כדי שישתו כולם מכוס שאינה פגומה.

57. שער הצינן שם אות פ"ט

וכששותין כולם מכוס של ברכה, אע"ג שהוא שותה מתחילה [לא] מקרי מכוס שאינו פגום דחשבינן כמקדש גופא, ורק כששופך מכוסו לכוסן בעינן שישפך מקודם ששתה בעצמו.